

Utskrift av Infotekspodden avsnitt 6

Observera att utskriften är en automatiskt genererad transkribering.
Skrivfel kan därför förekomma.

Infotekets Niklas Rossi samtalar med Jonas Wik.

Niklas

Välkommen till Infotekspoden med mig Niklas Rossi. Idag får vi lära känna Jonas Wiig, en inspirerande föreläsare och studiecirkelledare som lever med autism

Jonas

Jonas heter jag. Jag är en kille som har ägnat livet åt att förstå varför jag är annorlunda. För jag har alltid tyckt att det har varit kul att vara annorlunda, även om andra inte har tyckt det. Även om jag har varit lite ledsen för att andra inte har tyckt det. Men jag är en kille som liksom har utforskat livet ändå. Jag tyckte det var väldigt roligt att utforska livet ändå, trots att saker har gått fel och att jag är lite konstig och sådär.

Niklas

På vilket sätt känner du dig annorlunda?

Jonas

Jag såg. Jag har liksom aldrig riktigt. Eller när jag växte upp så att säga. Innan jag fick lite större friheter i livet. Jag har aldrig riktigt. alltid hållit med när andra har beskrivit hur de har bestämt att så här är det. Så här ser verkligheten ut, eller så här tycker vi. Så här. Det här är sant. Och så vidare. Så jag har alltid velat. Ja, det finns ju fler perspektiv på det här. Och det har ofta lett till att folk har behandlat mig som att jag inte är deras vän. Eller att jag på något vis försöker vara konstig eller anti hela tiden. Det enda jag har velat vela är att påpeka att. Men det här vet ni, vi har ju pratat om det här. Eller, det här vet vi för det ser vi ju. Och det har jag känt att. Så att. Det är inte så att de inte kanske ser det så som jag ser det. Eller kan se perspektivet. Det är bara det att de vill. Stoppa undan det.

Niklas

Vanliga myter, tror jag, hos vanligt folk. Är att man har ett specialintresse. Och vi pratade om det innan, när vi hade den här förintervjun. Och. Du sa att du egentligen inte har ett specialintresse. Eller att specialintresset är folk. Eller har jag förstått saken rätt?

Jonas

Mm. Jag har inte själv kommit på att mitt specialintresse är människor. Och hur människor funkar. Och vad som gör människor glada. Och varför vissa människor väljer att göra andra människor illa. Utan det var min psykolog som påpekade det efter att min utredning var klar. Och vi hade pratat lite om det här med specialintressen. Och jag sa att jag har ingenting. Men sen ungefär två år senare så sa hon att jag har listat ut var jag är Jonas. För andra autister och andra människor som inte är autister har också sagt att Jonas du är Sveriges mest medelmåttiga autist. Du är inte superbra på någonting. Samtidigt så är du helt obegripligt bra på i stort sett vad som helst som du tar dig för. Alltså helt okej. Så. Och det har jag levt med och tänkt att ja så är det. Och det har varit skönt att landa i att jag behöver inte vara bäst på något. Men min psykolog sa det liksom att det är människor Jonas. Det är människor. Du kan ägna dig åt människor hur mycket som helst. Och du vill göra det också. Och då kan jag säga. Ah, ja just det.

Niklas

Jonas, när märkte du att du hade autism? För dig, när blev det klart att jag är inte som alla andra?

Jonas

Andra barn när jag gick på förskolan var väldigt bra på att påpeka för mig att så där gör man inte eller du ska alltid vara så konstig. Och då visste jag inte riktigt själv vad det var men jag kunde också se det. Jag kunde inte säga mot dem för jag kände ju också att det är sant. Och när jag växte upp, alltså när jag växte upp menar jag alltså upp till 20 kan vi säga. Så var det likadant. Jag levde hela tiden med att jag är annorlunda. Inte kanske hela tiden men i grund och botten så finns det något annorlundaskap i mig och så är det bara.

Niklas

På vilket sätt var du annorlunda?

Jonas

Jag kunde vara själv mycket. Jag hade inte ett konstant behov av att vara med andra. Och när jag sedan ville leka med andra eller umgås med andra eller hänga med andra så visste jag inte hur man gjorde. Jag förstod inte. Hur har ni fått kontakt med varandra? Visst kunde man ringa och messa och så där men ändå liksom. Hur tar man kontakt med någon som man inte just nu är i kontakt med eller pratar med? Hur får man reda på så mycket om varandra? Och jag fattar inte liksom. När jag träffade nya personer så tyckte jag det var kul och vi gjorde saker tillsammans. Men andra personer som samtidigt som jag lärde känna en ny person, de kunde på så kort tid helt plötsligt känna till så mycket om varandra och veta varandras detaljer och personliga egenskaper och saker som har hänt i livet och så vidare. Jag förstod inte. Och när jag såg mig omkring så såg jag att det är jag som är annorlunda i det här.

Niklas

Hur upptäckte du det? Att du kände dig annorlunda?

Jonas

Därför att jag ofta så nådde de vänskaper jag inledde. Det var oftast väldigt roligt i början. Oftast handlar det ju om något specifikt, ett intresse, antingen ett samtalsämne eller en hobby eller någonting. Och sen fanns det som en tid när allting det var roligt och så. Men sen skedde. De slutade höra av sig eller de började kanske umgås med någon annan eller så fortsatte de umgås med mig och någon annan. Men fortfarande så kunde den här relationen komma så mycket längre med andra.

Niklas

Hur kändes det då när de inte hörde av sig?

Jonas

Ja, det var då en stor ledsenhet började dyka upp. Jag undrar om jag gjort någonting fel och då brukar jag fråga har jag gjort någonting fel? Men människor i regel funkar inte riktigt så att de bara säger så här, ja, det här gjorde du fel. Därför att det kan vara obekvämt för dem att ta upp det. Och så kan det också vara så att de inte vill sårta mig genom att påpeka det. Men jag vill ju veta i så fall om jag gjort någonting fel. Och samtidigt så är det inte alltid så att man har gjort någonting fel. Det var bara liksom att de klickade bättre med andra och det gjorde mig ledsen. Jag hade hellre velat veta att jag gjort någonting fel rakt av och mått väldigt dåligt över det. Än att gå runt och liksom bara nej, det är inget särskilt. Jaha, så det är bara den jag är som person som alltså inte. Och det gjorde mig mycket, mycket, mycket mer ledsen.

Niklas

Var din uppväxt konfliktfylld?

Jonas

Om du frågar mig så var den inte det. Inte förrän jag kom upp på gymnasiet. Jag var givetvis mobbad innan dess, men det ser inte jag som en konflikt utan det är så.

Niklas

På vilket sätt var du mobbad?

Jonas

När vi lämnade Gotland och flyttade till Dalarna så trodde jag först att det var fel på Dalarna. Men jag vet ju sen att det handlar om den ålder vi kom in i då. De tidiga tonåren och de yttersta och senare tonåren. Och det är en. Det är en tuff period på många sätt. För allas hjärnor i den åldern. Och då. Nu försöker min hjärna att skydda mina mobbare. Jag ska försöka att inte göra det. Det var lätt att ta ut sin skit på mig. Därför att jag fortsatte ju att vara den här personen som utforskade världen på egen hand. Och andra barn märkte det. Medan andra barn ägnade mycket tid åt att kontrollera varandra och se så här. Är du normal? Det vill säga, vet du vad Gröna Lund är? Har du sett dalahästen i Avesta? Och lyssnar du på den här musiken? Och så vidare. Och minsta lilla grej räckte ju för att. För att liksom så här. Ah, okej. Han vet inte vilken den här gruppen är. På

honom. Och sen så blev jag liksom åskledaren för alla de här barnens oro och skräck. Och framför allt också deras sätt att visa lojalitet mot varandra var genom att attackera mig. Så. Men vi var någon annanstans på vägen här tror jag. Vi frågade hur du tyckte att jag var annorlunda.

Okänd

Kändes det?

Jonas

Ja, jäklar. Om man.

Niklas

Om vi hoppar fram till idag. Hur. Hur anpassar du ditt liv efter världen runt omkring dig idag?

Jonas

För mig är det viktigt att. För mig var det otroligt viktigt att upptäcka skillnaden mellan att ljuga upp sig själv. Alltså att ljuga om vem jag är eller försöka framstå som någon annan och bete mig på ett annat sätt än den som egentligen finns på insidan. Och att välja i olika sammanhang vilka sidor av mig själv jag lyfter fram. Det finns ju personer än idag som inte känner till allting om mig. De är nära vänner. Men vi har ännu inte varit i ett sammanhang eller en situation där jag vill kanske visa den här och den här sidan av mig. Utan jag har ett gäng sidor som jag vill dela med den personen och så har jag ett gäng sidor jag vill dela med de här personerna. Och de är alla sidor av mig. Så. Det är en anpassning jag kan göra. Men en anpassning jag inte längre gör. Förutom när det är absolut nödvändigt. Det är att förstå mig och skapa sidor av mig själv som inte finns där egentligen. Utan som jag bara fabricerar för att få någonting att funka. Det gör jag så sällan jag kan.

Niklas

Vad är de vanligaste missuppfattningar runt autism? Du vet var jag vill komma här.

Jonas

Den absolut mest grundläggande feluppfattningen om autister. Och det här är inte en fråga om perspektiv eller person till person. Utan det här är rakt av fel. Det är att autister inte förstår andra människor. Autister förstår andra människor och autister förstår andra människor så pass mycket att de inte ens fattar hur mycket de förstår själva som autist. Och de som inte är autister och de som sätter de starka sociala normerna i världen just nu. De förstår inte hur mycket vi förstår. Och det är det som leder till att de som dominerar säger. Autister fattar inte andra människor. Det är tvärtom.

Niklas

Jag vill komma in på ett intressant ämne. Hur är det att vara kär och dejta med autism? Och förstå känslor. För det kan vara nog så svårt ändå. Hur gör du?

Jonas

Som autist så har jag inga problem att förstå att känslor är så himla komplexa. Så komplexa att de flesta som jag träffar knappt förstår sig själva. Och jag tycker det är härligt att se. Men när man tycker om en person och blir kär i en person så är det väldigt jobbigt att behöva själv kunna se känslor och allt vad de innebär och allt de kan innehålla är fantastiskt. Medan personer man är tillsammans med vill få saker att funka utifrån de känslor som de orkar med.

Niklas

Och hur läser du in det? Du lever i en relation idag?

Jonas

Ja, det gör jag.

Niklas

Hur får du det att funka?

Jonas

Och för att svara på det så vill jag börja där det inte funkade. Och jag tänkte först att det här funkar inte. Jag måste bli bättre på att förstå andra människor. Första gången som en relation tog slut. Men egentligen så började långt innan det. Och det var när jag började bli kär. Och då var det härligt och spännande och fantastiskt. Men jag tänkte på den andra personen. Ett av var det var sjätte minut, varje dag hela tiden, i tre månaders tid. Och jag var inte på något vis besatt av den personen så att jag stakade den. Det var bara att jag tänkte hela tiden på hur mycket mer jag ville lära känna om den personen och hur fantastiskt det var. Och det var en härlig känsla. Men sen när jag blev äldre, när jag kom ut ur skolan och när jag skulle komma in och ha ett liv som fungerade. Jag måste sköta hushållet och sysselsättning och sådana saker. Då blev det fruktansvärt och jag började inte se fram emot att bli så där kär. Och det blev också väldigt jobbigt, ofta för att jag visade. Jag visade ju den personen väldigt mycket och den personen var oftast väldigt glad för det. Jag har aldrig haft någon säga så här, tack men ingen mer kärlek tack. Däremot så fick jag ofta den rollen att jag framstod som den trygga, den stabila och den som hade minst behov. Vilket gjorde att många människor som jag blev förtjust i, som också visade tillbaka till mig, det var personer som hade ett starkt behov av att få känna sig sedda och älskade. Men inte riktigt klarade av att jag också behövde det.

Niklas

Hur visade du kärlek?

Jonas

Genom att komma ihåg saker. Och det kan ju låta enkelt. Men jag kommer ihåg väldigt mycket kring en person. Och så kan jag hålla lite på det. Om jag vet att någon har en favoritblomma så kommer jag inte alltid köpa den favoritblomman. Utan då kommer jag kanske peka på den blomman i en konversation. Att någon pratar om blommor så säger jag liksom så här, Min kille säger jag, hans favoritblomma är den här. Och så kan min kille säga, Jaha, jag trodde inte att du hade kommit ihåg det. Det är klart jag gör. Att jag smyger lite mer med det, att jag bär på det tills det finns en chans. När någon behöver någonting. Och sen tycker jag också om att hitta egna ord för att beskriva hur jag känner inför personen. Inte säga saker på det enklaste sättet som man kanske har hört och sett mycket. Utan jag vill hitta mina egna ord och så vill jag beskriva det för den personen. Som en person som jag var väldigt förtjust i så sa jag så här att han frågade, Hur känner du egentligen inför mig? Vart är vi på väg med det här? Och jag kände att jag märkte att han frågade för att han hade dåligt samvete för att han ville gå vidare. Han ville träffa andra. Han försökte. Han gjorde så gott han kunde men han lade mycket på mig. Så om jag hade tvekat minsta lilla då hade han kunnat säga Ja men då kanske det är bäst att vi går skilda vägar. Och det gjorde mig ledsen att han inte kunde ta ansvar för det. Men jag förstår också det här med att vara kär och känslig och det är så komplext. Så jag sa bara till honom att om du vill veta hur jag känner så känner jag så här. Varje gång jag går in i ett rum där det finns andra människor just nu så tittar jag efter dig.

Niklas

Brukar du ta upp i relationen att du har din diagnos?

Jonas

Det gör jag. Oftast, alltså på vägen dit hittar jag olika sätt. Det är alltid lite av en färd dit. Det är inte som att jag säger Hej jag heter Jonas och nu ska vi dejta och bara så du vet så har jag autism. För det blir inte. Det ger inte den andra personen någonting att jobba med riktigt så skulle jag säga. Utan jag väljer att komma in i konversationen. Man pratar kanske lite med varandra och gör saker tillsammans och någonstans då om någon säger så här Åh jag älskar att fika då säger jag att min autism gör att fika är odrägligt. Jag skulle gärna vilja sitta still och prata. Jag tycker om att prata, jag tycker om att äta saker och ting. Men just att sitta på ett café där alla andra gör samma sak, det går inte utifrån min autism. Och så ser jag vad som händer. Eller så kan det vara någonting positivt. När någon säger att Åh jag tycker inte om skräckfilmer. Så kan jag säga att som autist så älskar jag skräckfilmer. För det blir överslag och det är en fantastisk upplevelse. Fruktansvärd men fantastisk. Och så ser jag vad som händer.

Niklas

Jättehärligt. Vi ska hänga kvar vid relationer. Och då kommer jag till min nästa fråga. Och då tänker jag jobb. Hur har de relationerna sett ut? Och hur har det sett ut på arbetsmarknaden för dig?

Jonas

Det är roligt för min känsla är att jag alltid är väldigt långt bort från arbetsmarknaden. Jag känner mig aldrig som att jag är en del av arbetsmarknaden. Det är någonting som jag. Det var en trapp som jag aldrig kom upp för, eller ett steg jag aldrig kom upp för. Jag hittade aldrig hissen dit. Samtidigt har jag varit på arbetsmarknaden hela mitt liv. Ända sedan jag försökte börja sälja eller dela ut reklam när jag var tio för att få lite extra pengar. Det gick inte. Jag stod inte ut med det enformiga arbetet. Och att varje helg veta att det här ska ske. Varje helg. Men då var jag en del av en arbetsmarknad. Jag fick lön av ett företag för att göra det. Och sedan har jag jobbat extra på barnkollon. Jag har varit språkreseledare. Jag har jobbat i restaurang. Jag har jobbat i kök. Jag har. Det var en person som sa att Du har levt som ett Kalle Anka plus Homer Simpson-liv. Du kan omöjligt ha haft alla de här jobben. Ändå vet jag att det är sant att du har haft dem. Olika uppdrag. Jag har träffat riksdagen i olika sammanhang. Jag har. Och så. Det är för mycket jag har gjort. Och. Förut så kändes det som att. Ja, men det blir ju aldrig någonting. Jag får ju aldrig det där jobbet. Det här jobbet som alla pratar om. Som är det jobb de har. Kanske har de två, kanske tre under ett liv. Jag har aldrig kommit dit och därför har jag känt att. Nej, men jag är inte på arbetsmarknaden.

Niklas

Har du vetat vad du vill bli? Har du utbildat dig? Försökt?

Jonas

Jag har satt upp saker som jag tänkt att. Ja, det här i alla fall. Jag har haft ambitioner och tankar men jag har aldrig haft ett jobb eller en sak och tänkt att det här ska jag göra. När jag var liten så frågade. När jag var liten då menar jag runt tioårsåldern. Och så yngre. Och då frågade någon. I skolan så frågade de vad vill du bli när du blir stor? Och alla sa en sak. Och jag tyckte det var jobbigt för det fanns inte en sak. Jag tyckte det var absurd. Och jag visste vad ordet absurd betydde när jag var tio. Så jag sa. Ibland när någon frågade så sa jag författare. Jag är restaurangägare och jag vill också bli professor. Bara professor tyckte jag var lite kul. Experiment. Vasson. Vasson spelade ingen roll. Och så höll jag på så. Och sanningen. Det fanns aldrig ett jobb. Det gjorde det inte. Men sen. Ju mer. När jag flyttade till Uppsala så var det för att jag hade bestämt mig. Jag vill bli specialpedagog. Hur måste man bli det? Man måste först bli lärare och sen specialpedagog. Okej, då gör vi det. Men jag var tvungen att hoppa av lärarutbildningen för alla var idioter. Och det sa min lärare efteråt också. Hon var ledsen att jag hade hoppat av eftersom jag var en av hennes bästa elever. Men hon sa att jag förstår att en sån som du inte står ut med de andra idioterna.

Niklas

Så där säger du egentligen någonting. Du ville bli specialpedagog.

Okänd

Ja. Ja.

Niklas

Och då hoppar vi ner till. Då faller det sig ganska naturligt. För jag har ju fler frågor. Och då kommer jag till föreläsningar och utbildning. Och då tror jag att jag förstår. Det är ju så här. Du är ju flitig föreläsare. Du är studiecirkelledare. Stämmer. Och varför har du valt det skräet?

Jonas

Jag är så glad att jag hittade till studieförbund. Jag önskar att jag mycket tidigare hade förstått att de fanns. När jag gjorde värnplikten. Jag hade väldigt roligt inom militären. Jag vet inte hur det hände. Men helt plötsligt så var jag förtroendeman. Och sen så var jag ställföreträdande kompani förtroendeman. För alla värnpliktiga. Det var mig de skulle vända sig till om de behövde prata ut om någonting. Eller ta upp någonting strukturellt och så vidare. Och så tänkte jag. Hur hamnade jag alltid här? Jag vill inte vara ledare. Och jag vill framförallt inte ha en roll där jag står och talar om för människor vad jag tycker är rätt och fel. Det enda jag vill är att människor ska se sig själv bättre. Få bättre perspektiv. Flera olika perspektiv. Och göra mer informerade val. Och det var det jag sa till mig själv när jag försökte bli specialpedagog. För det handlar inte om att jag vill tala om för andra, så här är det. Utan jag vill samla människors historier. Och se till att det finns mycket olika historier att hämta ifrån. Och framför allt att personer som har vissa omständigheter eller lever livet på ett visst sätt, att de får input och kunskap som är relevant för dem, så att de inte kopierar kunskap som inte funkar för dem. Men jag vill inte ha den här ledarpositionen. Men av någon anledning hamnade jag där hela tiden. Och jag själv behövde prata med ett befäl. Och jag sa till en kapten att jag vill lyssna på andra människor, men

jag mår dåligt när folk. Jag trivs inte när folk kommer till mig och säger att du är så himla bra ledare. Då sa han att så här måste du tänka, Vik. Att det är skillnad på att vara en person som tycker om att organisera människor och tala om för dem att de ska göra någonting. Och att vara en person som njuter av att hela tiden bestämma vad andra människor ska göra. Och då blev jag tryggare i det hela och förstod att jag kan gå vidare och jag kan hamna i den här sitsen där människor vänder sig till mig. Men det betyder inte att jag stjäl någonting ifrån dem, utan det betyder bara att så länge jag är försiktig och inte börjar sitta och diktera och domdera, då får jag göra det jag vill. Och det är att hjälpa människor.

Niklas

Okej. Jag tänker att vi hoppar lite djupare in i dina utbildningar. Och då tänker jag, kan du ta upp en så här riktigt minnesvärd föreläsning där du känner att de fattar?

Jonas

Ja, de fattar. Ja, jag tänker direkt på när jag har varit och haft någon utbildningstid tillsammans med till exempel en ledsagarservice. I vissa fall skolor, men det finns också ett företag faktiskt som jag var på. Där jag omedelbart efteråt tackade för mig och vi har skakat hand och haft en härlig stund och en härlig dag tillsammans. Så har jag alla de gångerna, och det är mer än tre gånger, behövt gå ut utanför huset, sätta mig runt hörnet och bara gråta av glädje. Alltså av vad som hände där inne.

Niklas

Du kan prata lite närmare.

Jonas

Ja. Ja, jag vet. Vi ska gå djupare, absolut. Det här är ett annat sätt att få prata om mig själv som är så kittlande. Jag gör ju vanligtvis inte så här. Så vi får gå i en spiral träffar Niklas.

Okänd

Ja, absolut.

Jonas

En gång var jag på ett ställe, och där satt det, jag tror att det var en fritidsgård. Och då satt det en person i personalen med armarna i kors hela tiden och signalerade väldigt tydligt. Sa ingenting kritiskt, men signalerade väldigt tydligt hela tiden att den inte var intresserad av att jag skulle komma dit och säga att även ungdomar som betar sig illa kan ha goda avsikter som blir fel. Så var det genom hela dagen. Och sen efteråt kom den här personen fram och sa att jag tror fortfarande inte på det du gör och jag tycker fortfarande inte om det du sysslar med. Men jag gick inte härifrån argare än vad jag var när jag kom. Så var det bra. Sen var det ett år senare så var jag på en annan arbetsplats, inte en fritidsgård. Och då var den personen där igen. Och då var det den första personen som kom fram. Innan alla andra kom fram och sa att jag vill bara tacka dig Jonas för det du gjorde och det du sa. För där och då var jag inte mottaglig. Men sen har det gått ett år och jag vet inte hur du gör det. Men på något vis lyckas du ta in folks huvuden.

Niklas

Hur kändes det i dig?

Jonas

Jag började gråta då. Så det gjorde jag. För att jag blev så glad. För att jag har också tänkt på den här personen i ett år. Som autist kan inte min empati hindra mig från att göra det. Den bor lite grann någonstans i huvudet hela tiden. Och den personen sa att nu ser jag på barnen på ett annat sätt. Jag kan jobba med dem på ett annat sätt. Jag trivs bättre på mitt jobb. Jag får mer gjort. Jag har större tro till mänskligheten. Det är lite övermäktigt att höra det. Det handlar inte om mig. Jag vet att det här finns i människor hela tiden. Bara de måste ges tillgång. Bitterheten måste forceras. Den måste bort. Den måste rivas. De måste få perspektiv och chansen att själva välja. Istället för att bara leva i en verklighet som andra har dikterat åt dem. Det är det som gör mig så himla lycklig när det får hända. För en person. Att de får se att det här finns i dem.

Niklas

Får jag fråga, vilka tekniker använder du för att berätta en komplex situation för att få dem att lyssna? Eller göra informationen mer förstälilig?

Jonas

Det är en jättebra fråga, det finns ett tydligt svar här. Det är bara att min hjärna skrattar väldigt mycket av glädje just nu så jag måste vänta tills den är klar. Allt är inte prat och verbalt och så, men allting är ord. Jag tycker det är viktigt att hitta ord så att det blir rätt. Oftast är det ord jag använder. Det behöver inte vara att jag säger orden, utan ibland kan jag hitta ett ord i mig själv. Om ordet är, om vi tar ett enkelt exempel, om ordet är kram så säger jag inte vill du ha en kram? utan jag avgör, den här personen behöver en kram eller skulle må bra av en kram. Och så frågar jag mig själv, vad blir en kram här? Är det en omfamning eller att jag stryker den på axeln eller är det en blick? När jag pratar med människor, och i det här fallet handlar det om att prata, så det är inte så att jag vill manipulera personer, det vill jag verkligen inte. Men jag vill liksom, jag vill skala ner ord. Jag vill ta tillbaka språket från det allmängiltiga, det allmänägda. Och så vill jag ta reda på mellan mig och den här personen, eller mellan mig och det här rummet med 300, vilka ord är det här som jag kan använda som kommer väcka det jag vill väcka? Inte tänka, vad brukar folk säga? , utan hur vill jag säga det här?

Niklas

Kan det vara en fördel att ha autism? Inget trams? Bara rakt på?

Jonas

Fördelen med autism är att man kan hitta det genuina. Det är skillnad på att köra över andra människor. När vissa säger så här, jag kör mitt eget race. Jag har aldrig sagt de orden, för jag tycker att när man kör sitt eget race blir det ett problem. Allihopa i ett race är med i racet. Och kör du som har ett eget race, då kommer du ställa till med dödsolyckor i ett race. Det får man inte göra. Men man brukar säga att autister är raka. Men det handlar om det genuina i saker och ting. Många människor kan vara väldigt raka. De kan säga jag gillar inte dig . Men det är inte den genuina sanningen. Det ligger något mer i det. Som autist har jag tillgång till att inte bara säga saker rakt, utan jag kan också säga det genuint. Och säga till exempel att jag har svårt för din attityd till det här. Eller jag har svårt för din kroppslukt. Och då är det genuint, inte bara rakt.

Niklas

Och det kanske kan ställa till det ibland? Absolut.

Jonas

Absolut.

Niklas

Kan du dela med dig av några roliga episoder eller situationer där ditt synsätt krockar med omvärlden? Jag tänker att du berättade om tåget.

Jonas

Du vet var jag vill komma. Ja, precis.

Niklas

Bara för att ge ett exempel på hur det kan vara.

Jonas

Ett jobb jag hade var att jobba på tåg. Som personal på tåg. En gång var det en humla. Det var försommar och så var det en humla inne i vagnen. Och alla där inne sa det är en geting, det är en geting . Jag sa nej, det är inte en geting, det är en humla . Ja, det är en geting . Då tänkte jag okej, det är ingen idé. Jag kommer inte kunna få de här personerna att förstå att det är en humla. Och vare sig getingar eller humlor är speciellt farliga om man inte är allergisk. Så då sa jag att jag ska fånga getingen. Då fick jag allas uppmärksamhet och sa att om ni sätter er ner så kan jag fånga getingen. Här har vi det igen med ord. Jag accepterade deras språk även om de har fel. Och så fångade jag den med en. Humlan fångade jag med en kopp. En kopp och en servett. Och sen så gick jag till den andra tågvärden och sa kan man öppna fönstren när tåget åker? Ja, det kan man göra. Kan man öppna fönstren inne hos föraren när tåget åker? Ja, absolut. Men du får inte öppna det inne hos föraren för du får inte störa. Du får gå tillbaka bak i tåget istället. Så gick jag bak i tåget och så öppnade jag fönstret. Och fönstret gick upp, men det fönstret var vänt så att det fångade vinden. Så det gick inte att stänga igen. Humlan kom ju ut. Det gick inte att stänga igen så jag fick stanna hela tåget. Och då.

Niklas

Backa bandet där. Du stannade tåget.

Jonas

Ja, tåget fick stanna.

Niklas

Hur stannade du tåget?

Jonas

Nej, jag stannade inte tåget. Lokföraren längst fram stannade tåget. Ja. Och jag kände.

Niklas

Han stannade tåget.

Jonas

Ja, för det gick inte att stänga fönstret. Okej.

Niklas

Hela tåget?

Jonas

Hela tåget fick stanna. Ja. Och då som nu så är det inte så bra om tåg har oplanerade avbrott. Och då kände jag en. en ganska stark metallsmak i munnen. Att det här är inte jättebra. Att det blev så här. Men min autism sa liksom att ja, men ska vi ha panik får vi ha det sen. Det finns ingen tid, ingen plats för panik nu. Det får smaka metall i munnen och sen kan vi ta känslorna sen. Och sen så kom en väldigt arg lokförare och sa. Svärord. Och frågade vem var det? Och jag sa att det var jag. Och den tågvän jag hade frågat sa att det var han, det var han, det var han. Varför gjorde du det? Jag sa det för att släppa ut en humla som folk trodde var en geting. Och det var panik i vagnen. Och det var lite svårt att säga när hela tungan smakade metall. Och så sa han. Men du fattar väl att du inte kan öppna ett fönster när tåget kör? Så sa jag. Jag trodde det. Men så frågade jag min kollega här. Som sa att det gick. Och kollegan sa. Nej han ljuger, han måste ha missförstått, han måste ha missförstått. Och så kände jag bara att det här. Då kände jag så här. Här och nu så kan inte jag diskutera att den här personen uppenbarligen ljuger i panik. Men jag har inte panik. Och vad vill jag? Vad kommer minska min panik? Jo om tåget börjar rulla igen. Så jag sa. Jag måste ha missförstått. Och så gick vi in och så åkte tåget vidare. Sen så fick jag träffa chefen och prata med chefen. Och då sa jag som det var. Det var inte ett missförstånd. Jag frågade min kollega två gånger. Och kollegan sa att det gick att öppna fönstret. Och chefen tittade på mig och sa. Ja, jag vet ju att du aldrig ljuger. Så, okej då. Sen var det en journalist på tåget.

Niklas

Det var en journalist på tåget?

Jonas

Ja, en lokal tidningsjournalist som sa. Ursäkta, stannade du tåget för att släppa ut den där getingen? Ja, humlan. Jaha. Men stannade hela tåget för att du stoppade. Du bad föraren att stanna tåget för att släppa ut getingen. Nej, riktigt så var det inte. Jag skulle vilja skriva en artikel. Får jag göra det? Ja, det får du väl. Och givetvis stod det i artikeln att jag hade mer eller mindre bett föraren att stanna tåget.

Niklas

Så vänta nu Jonas Wig. Hamnade du i tidningen? Ja. Jaha.

Jonas

Sen så läste Lotta Bromé det här och hennes reaktion på Sveriges Radio och ringde upp mig och ville att jag skulle vara med i hennes tv-program och berätta det här en gång till.

Niklas

Var du med i Lotta Bromé?

Jonas

Ja.

Niklas

Och berättade om humlan?

Jonas

Ja. Och jag försökte få dem att förstå att jag inte hade bett föraren att stanna tåget. Men det var ingen som var speciellt intresserad av den historien, utan de ville ha historien om killen som bad föraren stanna tåget. Och som du säkert förstår Niklas, det är inte första gången jag hamnat i radio på grund av de här omständigheterna. Så jag vet inte hur jag hamnade där, men jag har lärt mig acceptera att så här är det bara.

Niklas

Så du är lite av den ofrivilliga golfan.

Jonas

Ja.

Niklas

Om du kommer ihåg den.

Jonas

Jag kommer ihåg den filmen.

Niklas

Jag tänker att vi ska avsluta med en fråga. Och då handlar det om framtidsvisioner och drömmar. Jag vet att du har sagt det några gånger till. Du är 41 år nu. Och hur ser dina drömmar ut?

Jonas

Jag har ju inte kunnat drömma förut. Jag har bara levt för att överleva. Och det var väldigt, väldigt, väldigt nyligen som jag lyckades ta bort ytterligare en bit av det här överlevnadslivet, överlevnadskänslan, överlevnadstänkandet och så vidare. Jag har långt ifrån kommit ner på en trygg och lämplig Jag ser fram emot att när någon säger Ska vi gå på bio nästa månad? Att kunna bara känna Ja, vad roligt! istället för kommer jag ha råd? Och alla andra tankar som kommer med det. Oro kring pengar. Varför har jag inte mer pengar? Jag är 41 år och min mamma betalar ibland min tågresa när vi ska fira kalas hemma. Och att jag skäms för det helt i onödan. För det är något min mamma vill göra. Och det är något som många föräldrar gör för många vuxna barn. Jag skulle bara vilja. Och nu vågar jag drömma om det. För jag ser att det finns en chans att någon faktiskt kan säga Ska vi gå och äta lunch? Eller. Nu blir det mycket pengar, det finns ju andra drömmar. Att.

Niklas

Familj?

Jonas

Du har ju en familj idag? Ja, jag har en katt som tar all min uppmärksamhet. Och den är inte ens min. Den bara valde mig och jag blir inte av med den. Ja, nu vet jag vad jag drömmer om. Jag drömmer om att känna mig trygg och lugn. För att jag har en given plats i mina syskons liv. Vi har kommit så långt från att vara en hög med syskon som kunde tycka om varandra för att våra föräldrar var våra största fiender. Till att bli vuxna och komma från varandra mycket. Och ändå jobba för att hålla ihop. Och jag drömmer verkligen om att ha mer av en vardag med mina syskon.

Niklas

Vad fint. Jag har en fråga till.

Jonas

Okej.

Niklas

Och det är här du får briljera och ge lyssnarna tips. Jag ska få med det här frågan. Och då är det så här. Kan du ge lyssnarna någon. sätt för att öka förståelsen för autism? Mm.

Jonas

Diagnosen autism är så himla viktig och så himla värdefull. Och det är jätteviktigt och värdefullt att den fortsätter att utvecklas. Men nu har den nått den punkt där den är väldigt välutvecklad. För det diagnosen ska göra är att ringa in det som inte funkar. Men det är inte autismen i sin helhet. Diagnosen autism, den kliniska diagnosen, den är till för att hitta de svåra områdena. Men autismen är inte bara det här svåra området. Utan autismen är en massa tillgångar och färdigheter. Inte superkrafter. Och det här är inte saker man kan upptäcka genom att bara få vård och att bara få stöd. Det här är någonting man måste upptäcka i en gemenskap. Tillsammans med andra autister. Och det är inte samma sak som att söka upp andra grupper av människor. Och det jag vill säga är. Det är inte att man bara ska umgås med autister. För det blir inte bra. Det kan bli väldigt långrandigt och väldigt utdraget och krävande. Utan precis som jag upptäckte när jag förstod att jag var en kille som gillar killar. Så var jag så här, åh nej nu måste jag umgås med en massa homosexuella. Men så är det inte. Utan det handlar om att. Precis som jag är homosexuell och autist. Så jag behöver inte bara umgås med homosexuella och autister. Men jag kan inte må bra som homosexuell eller autist om jag inte har tillgång till dem. Och en gemenskap där. Det måste man ha.

Niklas

Hur kan lyssnarna bidra för att öka förståelsen för autism?

Jonas

Sluta vara unika. Vi är inte unika. Det är så få människor som är unika. Har man varit i rymden som människa så börjar man snart inte längre vara unik heller. För det är jättemånga som har varit i rymden vid det här laget. Det man är sin egen person. Och det betyder att man kan inte hela tiden bygga den man är på hur andra ser en. Utan man måste kunna föreställa sig den jag är. Kan jag tycka om den personen om jag är helt ensam med den själv? Då mår man mycket bättre och det blir mycket roligare. Lär dig mer om autism. För det mesta du har lärt dig är inte sant. Och när du förstår dig själv bättre kommer andra också förstå dig bättre. Och då kommer förståelsen för oss att öka.

Niklas

Bra. Tack så mycket Jonas.